PRÁVNÍ AKTUALITY BŘEZEN 2021

Dovolujeme si Vám představit několik novinek z oblasti judikatury a legislativy z průběhu března a předchozích měsíců. O dalších změnách Vás budeme informovat i v průběhu měsíců příštích.

Právní předpisy v souvislosti s COVID 19

+ Pandemický zákon

Dne 27. 2. 2021 nabyl účinnosti zákon č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 (tzv. pandemický zákon). Zákon dává mj. právní základ Ministerstvu zdravotnictví a krajským hygienickým stanicím vydávat se souhlasem vlády mimořádná opatření, která by měla šíření nemoci COVID-19 zabránit. Nicméně musí být nejméně jednou za 2 týdny přezkoumávána subjektem, který je vydal. **Zákonnost těchto opatření lze přezkoumávat ve správním soudnictví**, ovšem pouze jednoinstančně – zákon výslovně zakazuje bránit se proti rozhodnutí kasační stížností. Zákon dále upravuje skutkové podstaty přestupků za nedodržování mimořádných opatření.

Zákon zakotvuje povinnost státu nahradit skutečnou škodu (nikoli tedy ušlý zisk) **vzniklou v příčinné souvislosti s mimořádnými opatřeními**. Nárok na náhradu škody je třeba uplatnit u Ministerstva financí do 12 měsíců od okamžiku, kdy se poškozený o nároku dozvěděl, nejpozději do 3 let od vzniku škody, jinak právo na náhradu škody zaniká. Škoda se hradí v rozsahu, v němž poškozený prokáže, že jejímu vzniku nebylo možné předejít nebo zabránit. Výše náhrady škody se dále snižuje o výši dotací, návratných finančních výpomocí a jiných podpor, poskytnutých ke zmírnění dopadů epidemie COVID-19. Uplatnění nároku na náhradu škody podle tohoto zákona je podmínkou pro případné uplatnění nároku na náhradu škody u soudu. Domáhat se náhrady škody u soudu může poškozený pouze tehdy, pokud do 6 měsíců ode dne uplatnění nebyl jeho nárok plně uspokojen.

Zákon konečně stanoví (obdobně jako např. v nedávné rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 15 Tdo 110/2021), že použití přísnějších ustanovení trestního zákoníku o jinak bagatelních činech spáchaných za stavu nouze je namístě pouze tam, kde trestným činem může být dotčen zájem společnosti na zvládání epidemie nemoci COVID-19.

+ Zákon o kompenzačním bonusu pro rok 2021

Dne 27. 2. 2021 nabyl účinnosti také zákon č. 95/2021 Sb., o kompenzačním bonusu pro rok 2021. Zákon upravuje **kompenzační bonus pro období od 1. 2. do 31. 3. 2021**. Okruh osob, které o kompenzační bonus 2021 mohou žádat, je stejný jako u předchozích kompenzačních bonusů, tj. **OSVČ, společníci malých či rodinných s.r.o.** (stejně jako u předchozích bonusů se musí jednat o společnost s ručením omezeným s maximálně dvěma společníky či o společníky z jedné rodiny) a **„dohodáři“**. Výše bonusu může dosahovat **až 1 000 Kč denně**. V případě **„dohodářů“ výše bonusu zůstává 500 Kč denně**. Novinkou je bonus pro OSVČ či společníky s. r. o. **účastných nemocenského pojištění**, kterým může bonus náležet nikoli

z důvodu poklesu příjmů, ale z důvodu nařízené karantény či izolace. Výše tohoto bonusu činí 500 Kč za každý den karantény. **Nárok na kompenzační bonus se vylučuje s jinými dotačními programy**. Výjimku bude mít pouze program Antivirus a program na podporu nájemného či jiné obdobné programy. Nárok na bonus však bude vylučovat teprve připravované dotace.

+ Karanténní příspěvek

Dne 5. 3. 2021 vstoupil v účinnost zákon č. 121/2021 Sb., o mimořádném příspěvku zaměstnanci při nařízené karanténě. Nárok na příspěvek (tzv. izolačku) vzniká zaměstnancům, jimž byla nařízena karanténa za období 1. 3. 2021 až 30. 4. 2021. Příspěvek jim vyplatí jejich zaměstnavatel, který příspěvek odečte od pojistného na sociálním zabezpečení a na státní politiku zaměstnanosti. **Zaměstnanci přísluší příspěvek ve výši 370 Kč na každý kalendářní den, nejdéle však po dobu prvních 14 dnů trvání karantény.** Nárok však nevzniká zaměstnancům, jimž byla nařízena karanténa po návratu ze zahraničí (s výjimkou služebních cest) a zaměstnancům, kterým nevznikl nárok na (alespoň sníženou) náhradu příjmu podle zákoníku práce.

Daňová legislativa

+ Generální finanční ředitelství k směrnici ATAD

Generální finanční ředitelství (GFŘ) vydalo informaci k implementaci směrnice proti vyhýbání se daňovým povinnostem (ATAD) k výkladu některých nových pravidel. Podle GFŘ se do výpůjčních výdajů zahrnují pouze kurzové rozdíly související se závazkem vzniklým z titulu vybraných výpůjčních výdajů uvedených v zákoně, tedy typicky kurzové rozdíly vztahující se ke smluvním úrokům. Kurzové rozdíly vznikající z titulu jistiny se ve výpůjčních výdajích nezohledňují. GFŘ také upozorňuje, že částky, o které byl zvýšen výsledek hospodaření v daném zdaňovacím období v důsledku omezení uznatelnosti nadměrných výpůjčních výdajů, je sice za určitých podmínek možné odečíst od výsledku hospodaření v následujících obdobích, tato možnost ovšem nepřechází na právního nástupce v případě přeměn. GFŘ se také vyjádřilo k tzv. exit tax (tj. zdanění při přemístění majetku bez změny vlastnictví). Přemístění majetku bez změny vlastnictví je bráno jako prodej majetku sobě samému za cenu, která by byla sjednána mezi nespojenými osobami v běžných obchodních vztazích. Při přeměnách tak bude záležet na tom, zda budou spojené se změnou vlastnictví. Pokud ke změně vlastnictví přemisťovaného majetku dojde, nebude se ustanovení zákona ohledně exit tax aplikovat. V případě vkladu dochází ke změně vlastnictví přemisťovaného majetku vždy.

Osobní údaje

+ ÚOOÚ k povinnému testování zaměstnanců

Úřad pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ) zveřejnil na svých webových stránkách stanovisko k povinnému testování zaměstnanců na přítomnost nemoci COVID-19. ÚOOÚ potvrzuje, že pokud dochází ke shromažďování osobních údajů přímo ze strany zaměstnavatele, dostává se ten tím ve smyslu GDPR do role správce osobních údajů. Z důvodu veřejného zájmu v oblasti veřejného zdraví je při testování zaměstnanců zpracovávána navíc také zvláštní kategorie osobních údajů o zdravotním stavu. Proto zaměstnavatelé musejí zajistit, aby osobní údaje byly zpracovávány s co nejvyšší ochranou soukromí, tedy aby nebyly zpřístupněny neomezenému počtu osob. Samotná evidence provedených testů zaměstnanců musí být náležitě zabezpečena a přístup k ní by měly mít pouze osoby pověřené plněním úkolů k dodržování mimořádného opatření. Každý ze zaměstnavatelů musí přihlédnout ke svým organizačním a technickým možnostem, aby evidenci provedených testů řádně zabezpečil před možnou ztrátou nebo zpřístupněním neoprávněným osobám. Záznamy o zpracování osobních údajů zaměstnanců za účelem testování jsou součástí záznamů o činnostech zpracování podle čl. 30 GDPR. Doba uchování evidence provedených testů zaměstnanců nebyla stanovena. Lze dovodit, že zaměstnavatelé mají povinnost vést evidenci provedených testů zaměstnanců nejméně do zrušení mimořádného opatření k provádění povinného testování zaměstnanců.

Z judikatury

+ Předkupní právo spoluvlastníků pozemku k (části) stavby

Nejvyšší soud (NS) se v nedávném rozsudku (č.j. 22 Cdo 1952/2019-148) zabýval výkladem přechodného ustanovení § 3056 odst. 1 občanského zákoníku (OZ). Toto ustanovení reaguje na zavedení tzv. *superficiární zásady* (§ 506 OZ), podle které je součástí pozemku mj. stavba na něm zřízená (ta tedy není sama o sobě věcí nemovitou). Tuto zásadu však starý občanský zákoník neznal a to umožňovalo stav, kdy vlastník pozemku nemusel být totožný s vlastníkem stavby. Aby se tento stav po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku dařilo lépe překonávat, zakotvuje § 3056 odst. 1 OZ zákonné předkupní právo vlastníka pozemku, na kterém stojí stavba ve vlastnictví jiné osoby, k takové stavbě. Pokud na základě tohoto předkupního práva nabyde vlastník pozemku do svého vlastnictví stavbu, stane se tato dodatečně součástí pozemku (a přestane tedy být samostatnou věcí). NS se v řešeném případě vypořádával s otázkou předkupního práva v případě, že pozemek se nachází v podílovém spoluvlastnictví. NS jednak uvedl, že při zvažování realizace předkupního práva v poměrech podílového spoluvlastnictví je nutné vycházet z § 2141 OZ, podle kterého náleží-li předkupní právo několika osobám společně, mohou je uplatnit jen vcelku. Zanikne-li však předkupní právo některé z nich, nebo neuplatní-li je, mohou zbývající předkupníci předkupní právo uplatnit vcelku. Podle NS zákonné předkupní právo nelze spoluvlastníkům upřít ani v případě, že nevykoupí stavbu způsobem, který bude ve shodě s jejich podíly. V takovém případě sice nedojde k úplnému vlastnickému sjednocení, a tedy k naplnění *superficiální zásady*, nelze však přehlédnout, že pro spoluvlastníky ze zákona nevyplývá žádné omezení pro nabytí věci v odlišných podílech. Předkupní právo lze tedy do jisté míry takto modifikovat.

V případě konkrétních dotazů se na nás neváhejte obrátit.

O dalších legislativních novinkách Vás budeme informovat.

NEJSTE
NA TO
SAMI

Jeseniova 1151/55, 130 00 Praha 3
+420 212 246 725
info@ak-haven.cz

Mgr. Andreya Voglová, advokátka
reg. č. ČAK: 16780
dat. schránka: u6dhvye

Mgr. Robert Novotný, advokát
reg. č. ČAK: 17674
dat. schránka: r7smyik

www.ak-haven.cz

HAVEN